

Om ökenamn.

I min barndom som inträffade i slutet på 1800 talet var det ganska vanligt med ökenamn en ored som dock nu är ganska bortglömd. Som exempel på hur ökennamnen uppkommit och fortplantas kan omnämnas att i slutet på 1800 talet bodde en man i ~~här~~ Kåringegårdst Gnosjö en man vid namn Johan Andersson, som i sin barndom slagit ihäl en "lämme" (ett lamm) för en granne och fick han för den skall heta lämme i hela sitt liv. Hans hustru som hette Karolina hon fick heta lämman Karolina, han hade 7 flickor de kallades i dagligt tal för lämman flickorna. Fyra av Anderssons mågar byggde vid samma gata i Gnosjö stationsområde gatan fick sedan hela "lämmagatan" ännu i dag.

Här i Västbo hade man för mycket med getter och folket här gick under benämningen för Västbo getter under det och Östbo härads bar fick hela grisar när de hadde

Lup. 80.

Om öknamn.

mycket med svin. Det har även berättats för mig att före var det ganska vanligt att på marknader och större auktioner var det ganska vanligt där mycken undom somlodes från både Östbo och Västbo att östborna bråkade som getter och västborna roffade som grisar och många gånger blev det slagsmål emellan de olika parterna. Och ve den ypling som kom till ett annat härad i friareärenden och råhade ut för nämnda härads yplingar, han fick i regeln stryk, därför valde många sin brud i sin hemsocken.

Vanligt var också att en pojsson kunde få ett öknamn efter gården som han bodde på eller var född på. Den som hade ett lyte kunde få ett öknamn för det. Som exempel kan omnämnas att i min barndom gick här en gördfarishandlare som i dagligt tal kallades för "Larsen" han var nämligen förlamad i sin vänstra arm.

Om ordspåk och talesätt.

Det sades allmänt för att Gud skapade Skåne och Skåne Småland och därför blev Småland så magert och gunglervått mot det rika och bördiga Skåne. När en skåning kommer till en marknad och han blir tillfrågad vad han har att sälja svarar han: "Vete och råg" så pröar han på hästen som är fet och blind och mask. Smålingen därimot svarar: "Havre och aska", så smakar han och manar på sin magra häst som knapast orkar att gå.

Det sades för om Gnosjöborna att där var tre slags folk nämligen: "Bra folk dåligt folk och Haghestrabor". Haghestraborna räknades för att vara sämre än dåligt folk.

3) Nocke by i Värnamo socken ligger på sjön Vidöstrens västra sida. Denna by har bödig åkerjord emot Hängens by som ligger längre ut vid närnda sjö som har mager jord i anledning hävar såges det: Alla kan inte

Om ordsprik och Talerätt.

bo i Mosle och äta rågbröd, en del måste bo i Hånger och äta havrebröd.

Till Hångers kvinn i Quosjö socker brukade före komma måld till förmalning från Skarhöps och Goshults byar i Årenhöga socknar. Som Skarhöps by hade fetare äkerjord än Goshults by liksom var det med Storakults by, sjung kvinnan i Hånger när måld döripian förmaldes råghvornen sjung "Stor-ak-ult och Sk-ar-k-ö-p" under det havrevarmen sjung Goshulta possor ~~Goshulta~~ Goshulta "posar". Goshult by var nämligen jorden sämre och magerare än i Skarhöp som hade fetare jord så att de kunde odla råg, under det det de i Goshult fick nöja sig med att odla havre och korn.

Skänthistorier. Västgötaknallarna ansågos för här på orten för att vara dummare än annat folk många historier vet berättas här om. Här en: Två västgötaknallare

fingo en dag se en ekorre i skogen, som de voro
hungriga beslöt de att fånga densamma och koka och
äta upp den. De drog lott om vilken av dem som
skulle fånga ekorre och vilken som skulle gå till
byn och låna gryta till att koka den uti, den som
skulle fånga ekorre förföljde ekorre från träd till
träd för att på så sätt trötta ut densamma, till slut
tog ekorre hopp från ett högt träd ned på en
gårdsgård, då sade "knallen" "vagar du ditt liv som
liten är så vagar jag mitt som större är", så tog han
hoppet men "missade" och fick en gårdsgårdsstör
genom kakan upp i huvudet och dog. När den andre
"knallen" som gått till byn för att låna grytan kom
igen och fick se sin komrat hänga på gårdsgården
sade han: "Du får grina så illa du vill komrat
så får du betala halva skadan ty jag har fallit
omkull och slagit sönder grytan jag lånade i byn".

5) En annan gång kom ett par vätgölsknallar

Till bondgård där bondhustrun kökat ärtvälling
och fläsk, för att vällingen fort skulle kalna hade
hustrun i fråga ställt ut grytan på förstugobron,
grytan som var i kok kunde ej kalna så fort utan
kokade sedan den var utställd. Då kom ett par väst-
götaknaller de blevo mycket förvånade över att
grytan kunde stå på förstugobron och koka, de ropade
ut bondhustrun och frågade om det är en sjelokande
gryta vilket bondhustrun påstod att det var ty hon
förstod på deras dumma fråga att det var ett par västgöta-
knaller och således mycket dumma. Gummman sade
att när man lagt ärtor och fläsk i grytan, behöver
man blott säga: "Koka gryta", "koka gryta" så kokar
den till man med fingret ritar ett kors över grytan
med fingret korsade hon över grytan och grytan
slutade strax att koka, så gick hon in i stugan
67 efter tårter och skeder öste upp av ärtvällingen och

fläsket och gav dem att äta, ärtvälling var god ävenså
fläsket, knallarna var förtjusta och ville köpa grytan
men bondkustrun sade att den såljer hon ej då var väst-
götaknallarna envisa och ville köpa den, bondkustrun
begärde då ett högt pris och efter mycket prutande köpte
västgötaknallarna den, även äter och fläsk fick de köpa
så gingo de vidare, som det var vinter följde de en
vinterväg över en sjö, utkomna på sjön hände de
sig hungriga varför de fick för sig de skulle pröva
sin gryta. De högg hål på isen tog upp vatten
och hällde i grytan och lade i ~~vatten~~ fläsk när fläsket
kokat tänkte de doppa i grytan. För stod de vid
grytan och sade: "Koka gryta" "koka gryta", men grytan
kokade ej, till slut blev en av knallarna arg och
spjåkade till grytan så den ok ner genom hålet
i isen när grytan åkte ner genom hålet så
bubblade det så så knallen som spjåkade grytan:

ACC. N:R M. 12029:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

"Nu kokade hon" och hoppade efter ner genom hålet.
Då sa knallen som var kvar: "Håre bror inte får
du doppa upp allt plattat för mig!" Och så hoppade
han efter ner genom hålet.

ACC. N:R M. 12029:9.

Till Folkliksarkivet Lund

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf 81.

Som svar på Eder fråga av nov. månad 1951
angående naturläkaren Anders Hansson från
Fagerhult Halland, kan meddelas att jag aldrig
hört talas om den mannen och ingen person
mig veterligt här på orten heller, så han har
säkertligen ej haft några kunder här.

Som jag höstas råhode ut för en olycks-
händelse har jag en tid varit invalid varför
det dröjt med svaret.

God fortsättning på det nya året
Auglvenningsson